

**UCHWAŁA NR LVI/967/2022
RADY GMINY TARNOWO PODGÓRNE**

z dnia 26 lipca 2022 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2022.559 t.j. z dnia 2022.03.09) oraz art. 176 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz.U.2022.447 t.j. z dnia 2022.02.23) Rada Gminy Tarnowo Podgórne uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2025, stanowiący załącznik będący integralną częścią niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tarnowo Podgórne.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Gminy Tarnowo Podgórne

mgr Krystyna Semba

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2022 - 2025

TARNOWO PODGÓRNE 2022

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	str.3
2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	str. 4
3. DANE DEMOGRAFICZNE – WYBRANE ELEMENTY	str.5
4. FORMY WSPARCIA RODZIN - WYBRANE OBSZARY	str.7
4.1. Asystent rodziny	str.8
4.2. Placówki wsparcia dziennego	str.12
4.3. Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin	str.14
4.4 Współpraca z organizacjami pozarządowymi	str.16
5. ANALIZA SWOT	str.17
6. ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY TARNOWO PODGÓRNE	str.19
7. ODBIORCY PROGRAMU	str. 20
8. ZADANIA I CELE	str. 20
9. FINANSOWANIE	str.22
10. PRZEWIDYWANIE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	str.22
11. KOORDYNOWANIE I REALIZACJA PROGRAMU	str.22

1. WSTĘP

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Tarnowo Podgórne na lata 2022 - 2025, zwany dalej Programem powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program ma na celu wprowadzenie odpowiednio zintegrowanych działań, które przyczynią się do polepszenia statusu rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji zarówno społecznej jak i socjalnej. Działania te mają również za zadanie pozytywnie wpłynąć na funkcjonowanie rodzin w społeczeństwie oraz przeciwdziałać takim zjawiskom jak ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia czy przemoc w rodzinie.

Tworząc Program opierano się w głównej mierze na zapisach i przesłaniu preambuły w/w ustawy tj.: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dziećmi i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.”

Rodzina jest podstawową jednostką w społeczeństwie. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dobro dziecka są zobowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka.

W preambule Konwencji o prawach dziecka wskazano, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie. Uznano, że dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

Na jednostkach samorządu terytorialnego spoczywa obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji

pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym w/w ustawą. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zgodnie z zapisami ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Gmina zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Mając na względzie powyższe, a w szczególności kierując się dobrem dziecka i dobrem rodziny opracowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2025. Priorytetem Programu jest wsparcie rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu a działania podejmowane w tym celu powinny być interdyscyplinarne i spójne.

2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Zapisy Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Tarnowo Podgórne na lata 2022-2025 są odzwierciedleniem standardów i norm prawa wynikających z ustawodawstwa krajowego, znajdujących się między innymi w:

- 1) ustawie z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.2022.447 t.j. z dnia 2022.02.23),
- 2) ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U.2021.2268 t.j. z dnia 2021.12.09),
- 3) ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.2021.1249 t.j. z dnia 2021.07.09),
- 4) ustawie z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U.2020.1359 t.j. z dnia 2020.08.10),

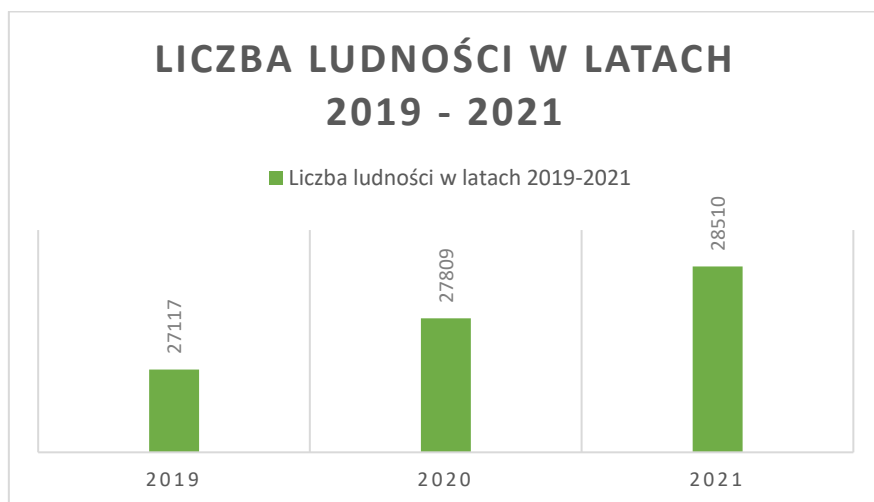
- 5) ustawie z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U.2021.1119 t.j. z dnia 2021.06.23),
- 6) ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U.2020.2050 t.j. z dnia 2020.11.19),
- 7) ustawie z dnia 6 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U.2020.1329 t.j. z dnia 2020.07.31),
- 8) ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2022.615 t.j. z dnia 2022.03.16),
- 9) ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U.2022.1205 t.j. z dnia 2022.06.07),
- 10) ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U.2021.1744 t.j. z dnia 2021.09.27),
- 11) ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U.2022.1327 t.j. z dnia 2022.06.24).

3. DANE DEMOGRAFICZNE – WYBRANE ELEMENTY

Gmina Tarnowo Podgórne jest gminą wiejską położoną w województwie wielkopolskim, w powiecie poznańskim. Gmina Tarnowo Podgórne graniczy z gminami: Kaźmierz, Rokietnica, Dopiewo, Buk, Duszniki, Poznań. Siedzibą gminy jest Tarnowo Podgórne. Powierzchnia gminy Tarnowo Podgórne wynosi 102km², co stanowi 5,4% powierzchni powiatu, 2,92 % powierzchni województwa.

Strukturę ludności i rodzin w latach 2019 - 2021 przedstawiają poniższe tabele:

Wykres 1 Liczba ludności w Gminie Tarnowo Podgórne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich

Tabela 1 Liczba ludności w Gminie Tarnowo Podgórne wg kategorii wiekowej

	Stan na dzień 31.12.2019			Stan na dzień 31.12.2020 r.			Stan na dzień 31.12.2021 r.		
W wieku	0-17	18-60	pow. 60	0-17	18-60	pow. 60	0-17	18-60	pow. 60
Kobiety	3235	7742	3047	3384	873	317	3507	8056	3251
Mężczyźni	3419	8062	1613	3524	7467	2404	3649	8282	1765

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich

Tabela 2 Struktura rodzin objętych pomocą objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarnowie Podgórny

	Liczba dzieci w rodzinie						
Liczba rodzin	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 i więcej dzieci
2019 r.	20	21	8	5	0	1	0
2020 r.	17	17	9	5	2	1	0
2021 r.	11	15	12	4	1	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Wydziału Spraw Obywatelskich

Tabela 3 Dane dotyczące zawartych małżeństw, zgonów i urodzeń.

	Zawarte małżeństwa	Urodzenia	Zgony
2018 r.	193	328	175
2019 r.	225	345	102
2020 r.	174	312	103

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Spraw Obywatelskich i Urzędu Stanu Cywilnego

Z powyższego wykresu wynika, że liczba mieszkańców Gminy Tarnowo Podgórne systematycznie wzrasta w ostatnich latach. Napływ nowych mieszkańców podyktowany jest w głównej mierze atrakcyjnością Gminy, która uznawana jest za jedną z najprężniej rozwijających się gmin w Polsce.

W związku z tak dynamicznym rozwojem jako główny cel Strategii Rozwoju Gminy Tarnowo Podgórne do 2030 roku wyznaczono zapewnienie wysokiej jakości życia jego mieszkańcom oraz utrzymanie silnej pozycji gospodarczej gminy w skali regionu i kraju. Wśród priorytetów strategii wskazano m.in.:

- zapewnienie dobrych warunków mieszkaniowych dla dynamicznie rozwijającej się populacji mieszkańców gminy, przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, z preferencją dla rozwiązań energooszczędnych,
- podtrzymanie korzystnego rozwoju demograficznego, wspieranie macierzyństwa, działania prorodzinne, w tym na rzecz poprawy życia osób niepełnosprawnych, stwarzanie warunków do aktywności starszego pokolenia oraz różnorodnych form aktywności społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Gmina Tarnowo Podgórne jest gminą otwartą na potrzeby mieszkańców, inicjatywy społeczne i oddolną aktywność. Wskazane cechy z całą pewnością mają ogromny wpływ na prognozowany wzrost demograficzny co skutkuje zwiększoną potrzebą ochrony i wsparcia rodzin w ich codziennym funkcjonowaniu.

4. FORMY WSPARCIA RODZIN – WYBRANE OBSZARY

W latach 2019 - 2021 Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił pomocy/wsparcia osobom w związku z następującymi problemami:

Tabela 4 Powody udzielenia pomocy

Powody udzielenia pomocy	Liczba osób 2019 r.	Liczba osób 2020 r.	Liczba osób 2021 r.
Długotrwała lub ciężka choroba	254	251	257
Ubóstwo	144	144	166
Niepełnosprawność	138	125	132
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych I w prowadzeniu gospodarstwa domowego: rodziny niepełne	68	68	75
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych I w prowadzeniu gospodarstwa domowego: rodziny wielodzietne	12	16	17
Alkoholizm	30	41	40
Bezrobocie	61	70	65
Bezdomność	11	16	10

Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	51	49	65
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	12	9
Przemoc rodzinie	3	5	12
Narkomania	2	1	3
Zdarzenie losowe	1	1	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej przekazanych do sprawozdań MRPiPS-03 za lata 2019 - 2020 i MRiPS-03 za rok 2021

Z danych wskazanych w powyższej tabeli wynika, że nieznacznie wzrosła liczba rodzin objętych pomocą ze względu na ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W ostatnich latach odnotowuje się również więcej przypadków przemocy w rodzinie. Na zwiększenie tych wartości z całą pewnością ma wpływ wystąpienie pandemii COVID-19, która spowodowała znaczny wzrost bezrobocia. Obecna sytuacja przyczyniła się do destabilizacji ekonomicznej wielu polskich rodzin. Konieczność zachowania izolacji społecznej utrudnia dotarcie do osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Głównym powodem przyznawania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz niepełnosprawność. Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych jest czwartym do ilości osób powodem przyznania pomocy.

Klientami Ośrodka Pomocy Społecznej są w szczególności osoby długotrwale lub ciężko chore, niepełnosprawne, bierne zawodowo i nie radzące sobie w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Ważną rolę w działalności w/w jednostki odgrywa praca socjalna, która jest działalnością zawodową, która ma na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

4.1. Asystent rodziny

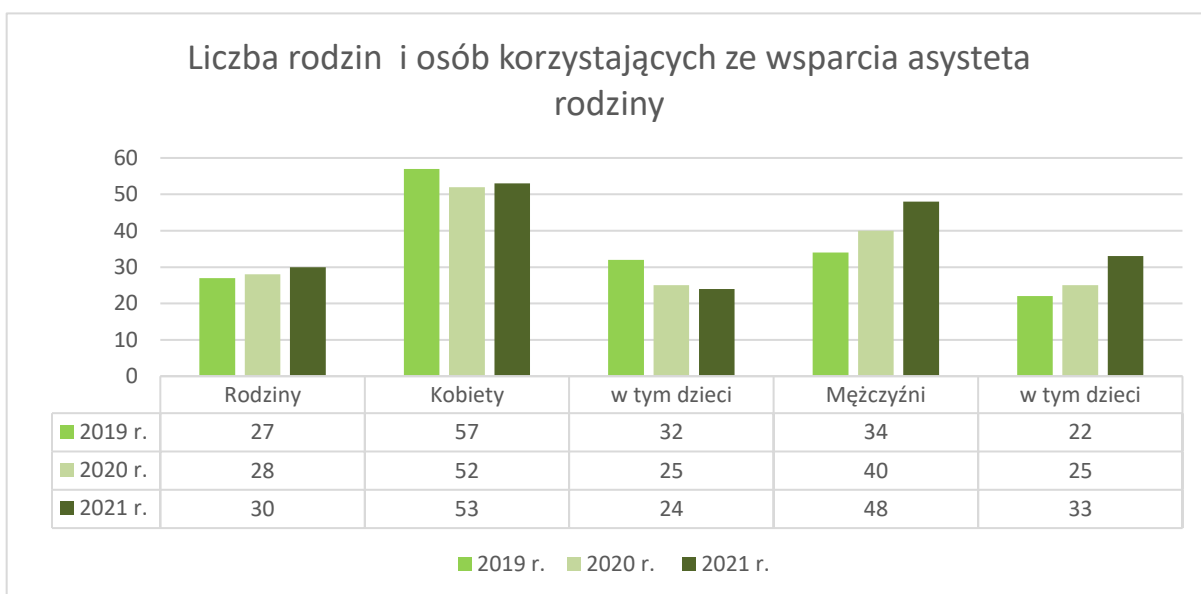
Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie Podgórnym zatrudnia 2 asystentów rodziny. Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin i osób korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2019 - 2021.

Asystentem rodziny może być osoba, która:

- 1) posiada:
  - a) wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika, psychologia, socjologia, nauki o rodzinie lub praca socjalna lub
  - b) wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku uzupełnione szkoleniem z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub studiami podyplomowymi obejmującymi zakres programowy szkolenia określony na podstawie ust. 3 i udokumentuje co najmniej roczny staż pracy z dziećmi lub rodziną lub
  - c) wykształcenie średnie lub średnie branżowe i szkolenie z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną, a także udokumentuje co najmniej 3-letni staż pracy z dziećmi lub rodziną;
- 2) nie jest i nie była pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona;
- 3) wypełnia obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do niej wynika z tytułu egzekucyjnego;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie.

Wykres nr 2 Liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia asystenta rodziny.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Jak wynika z powyższych danych systematycznie wzrasta liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z ustawą jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę z maksymalnie 15 rodzinami. W roku 2021r. z pomocy skorzystało 30 rodzin na 2 asystentów. Obecny stan wskazuje potrzebę zatrudnienia kolejnego asystenta.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem";
- 15) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 16) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny Kierownikowi OPS;
- 17) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 18) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;

- 19) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 20) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców sprawowana jest piecza zastępcza. Piecza zastępcza zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe - dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka - opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- 2) przygotowanie dziecka do:
  - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
  - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
  - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. Gmina ponosi wydatki w związku z pobytem dzieci w pieczy zastępczej.

Wydatki poniesione przez Gminę Tarnowo Podgórne w latach 2019 - 2021 przedstawia tabela nr 5.

Tabela 5 Opłata Gminy Tarnowo Podgórne za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Łączna opłata za pobyt wszystkich dzieci w pieczy zastępczej	247 887,00 zł	254 038,00 zł	197 997,65 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

Z przedstawionych danych wynika, że opłata za pobyt wszystkich dzieci w pieczy zastępczej nieznacznie spadła w roku 2021r. natomiast w latach poprzednich pozostawała na podobnym poziomie.

4.2. Placówki wsparcia dziennego

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Wspomniana placówka współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce jest nieodpłatny i dobrowolny, chyba że do placówki skieruje sąd.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- 1) opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych;
- 2) specjalistycznej;
- 3) pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, a także realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w połączonych formach.

Na terenie Gminy Tarnowo Podgórne funkcjonuje 5 placówek wsparcia dziennego:

- a) 2 świetlice opiekuńczo- wychowawcze:
  - w Lusówku
  - w Przeźmierowie
- b) 3 świetlice socjoterapeutyczne:
  - w Ceradzu Kościelnym
  - w Lusowie
  - w Tarnowie Podgórny

W działaniach realizowanych placówkach wsparcia dziennego dobro dziecka stanowi najwyższą wartość. W praktyce przekłada się to przede wszystkim na okazywanie dzieciom szacunku, uważności na ich potrzeby, gotowości do dialogu, akceptowaniu odrębności

każdego z nich, nie narzucaniu gotowych rozwiązań, nie ocenianiu, ale także na konsekwencję i bardzo jasne określanie granic, co w pracy z grupą jest niezwykle istotne i potrzebne do tworzenia bezpiecznej atmosfery. Celami obranymi przez terapeutów tych placówek są przede wszystkim: wspieranie rozwoju dziecka poprzez bazowanie na jego mocnych stronach i osobistym potencjale, stwarzanie warunków do rozwijania kompetencji społecznych, budowanie w dzieciach poczucia własnej wartości, kształcenie umiejętności radzenia sobie ze stresem, nieśmiałością, dziecięcymi lękami, pomoc dzieciom w rozpoznawaniu i nazywaniu własnych uczuć, wskazywanie konstruktywnych sposobów rozwiązywania konfliktów.

Celem w/w placówek jest działalność wychowawcza, pedagogiczna i terapeutyczna oraz ścisła współpraca z rodzicami dzieci należących do grup. Opracowywanie indywidualnych planów wsparcia w miarę potrzeb, motywowanie do zmian, otwieranie nowych kierunków w działaniach wychowawczych rodziny. Realizacja przebiega w formie regularnych bezpłatnych zajęć popołudniowych, w kameralnych grupach pracujących w cyklu rocznym. W stałych zajęciach wychowawczo – terapeutycznych udział biorą dzieci w wieku szkolnym. Organizowane są również warsztaty artystyczne, muzyczne, laboratoryjne, spotkania z zaproszonymi gośćmi, zajęcia wyjazdowe.

Wydatki poniesione przez Gminę Tarnowo Podgórne na placówki wsparcia dziennego oraz liczbę uczestników w latach 2019 - 2021 przedstawia tabela nr 6.

Tabela 6 Wydatki poniesione przez Gminę Tarnowo Podgórne na placówki wsparcia dziennego

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba dzieci w placówkach	166	143	162
Wydatki na działalność placówek wsparcia dziennego	608 695,33 zł	531 605,98 zł	597 736,39 zł
Wydatki na bieżące remonty, zakupy i uzupełnienie wyposażenia, monitoring	136 630,53 zł	134 872,03 zł	93 344,72 zł
Współfinansowanie wypoczynku letniego i zimowego	85 822,79 zł	19 569,00 zł	21 625,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

4.3. Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin

Kobiety i rodziny, które oczekują narodzin niepełnosprawnego dziecka oraz te, które urodzą takie dziecko i będą go wychowywać, mogą liczyć na wsparcie w ramach realizacji ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Zgodnie z w/w ustawą matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeśli wystąpiła do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka) bez względu na dochód, po wypełnieniu stosownego wniosku oraz podpisaniu zawartych w nim oświadczeń i dołączeniu wymaganych dokumentów przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4000,00 zł. Koszty oraz liczbę rodzin realizacji w/w świadczenia w latach 2019 - 2021 przedstawia tabela nr 7.

Tabela 7 Liczba rodzin i wydatki na jednorazowe świadczenie w ramach ustawy „Za życiem”

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Liczba rodzin	3	2	4
Kwota	12000,00 zł	8000,00 zł	16000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej

W ramach ustawy i programu „Za życiem” można także ubiegać się o wsparcie asystenta rodziny. Celem jego działań w ramach realizacji w/w ustawy jest polepszenie funkcjonowania kobiet w ciąży, w szczególności ciąży powikłanej oraz sytuacji niepowodzeń położniczych oraz rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem poprzez koordynację poradnictwa w zakresie pielęgnacji, opieki i wychowania dziecka z niepełnosprawnością oraz kwestii prawnych czy pomocy psychologicznej, rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Ze wsparcia asystenta rodziny w ramach ustawy i programu „Za życiem” mogą skorzystać w szczególności:

- 1) kobiety w okresie ciąży i porodu, ze szczególnym uwzględnieniem ciąży powikłanej oraz sytuacji niepowodzeń położniczych, posiadające dokument potwierdzający ciążę i ich rodziny,
- 2) rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie, potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wydane przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r.

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, posiadający specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa, ginekologii, perinatologii lub neonatologii,

- 3) rodziny z trudnościami w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o lekkim, umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności określonym w przepisach o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych oraz dzieckiem i młodzieżą posiadającą odpowiednio opinię o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, o których mowa w przepisach ustawy o systemie oświaty.

Wsparcie asystenta rodziny może polegać na:

- 1) udzieleniu informacji w zakresie dostępu do instrumentów polityki na rzecz rodziny,
- 2) reprezentacji kobiety przed instytucjami i urzędami,
- 3) udzieleniu wsparcia psychologicznego,
- 4) udzieleniu pomocy w przezwyciężaniu problemów wychowawczych oraz problemów prawnych,
- 5) wsparciu w realizacji codziennych obowiązków.

Do zadań asystenta w ramach realizacji ustawy należy między innymi:

- 1) wsparcie i towarzyszenie emocjonalne,
- 2) zapoznanie (przekazanie informacji i szczegółowe omówienie) kobiety w ciąży i/lub rodziny z Informatorem „ Uprawnienia w ramach ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 16.02.2017 roku, dotyczącym możliwości wsparcia,
- 3) opracowanie wspólnie z kobietą w ciąży i/lub rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia,
- 4) koordynacja poradnictwa i wsparcia dla kobiet i/lub rodziny,
- 5) występowanie przez asystenta rodziny w imieniu osób, na ich żądanie, do podmiotów (z wyłączeniem świadczeniodawców) w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia, na podstawie pisemnego upoważnienia,
- 6) doradztwo w zakresie form i miejsc wsparcia,
- 7) poradnictwo oferowane kobietom w ciąży i ich rodzinom,
- 8) poradnictwo w zakresie pielęgnacji i opieki nad niemowlęciem,
- 9) pomoc w codziennej organizacji życia rodziny, planowanie sposobów spędzania wspólnie wolnego czasu,
- 10) nauka sprawnego wykonywania obowiązków domowych,

- 11) doradztwo w zakresie zarządzania budżetem domowym,
- 12) informowanie jak działają urzędy, placówki wsparcia rodziny i dziecka,
- 13) pomoc w sprawach urzędowych, wspieranie rodziny w kontaktach z pracownikami szkoły, przedszkola, sądu, poradni, przychodni, policji, urzędów i innych instytucji,
- 14) pomoc w zakresie możliwości podniesienia kwalifikacji zawodowych i poszukiwaniu pracy.

W latach 2019 - 2021 ze wsparcia asystenta rodziny w ramach ustawy „Za życiem” w gminie Tarnowo Podgórne korzystała 1 rodzina składająca się z 2 kobiet (w tym 1 dziecka) oraz 2 mężczyzn (w tym 1 dziecka).

Gmina Tarnowo Podgórne, jako pierwsza gmina wiejska w Polsce we wrześniu 2019 r. uruchomiła dla swoich mieszkańców program leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego in vitro. Program na lata 2019 - 2021 przewidywał dofinansowanie do 80% całkowitych kosztów zabiegów. W 2019 r. z programu skorzystały 3 pary. Łącznie wydatkowano na ten cel 15 000 zł.¹ Rada Gminy Tarnowo Podgórne przyjęła w dniu 26.10.2021r. nowy program polityki zdrowotnej „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego – in vitro dla mieszkańców gminy Tarnowo Podgórne na lata 2022-2024”. Do spodziewanych efektów programu należy eliminowanie bądź ograniczanie somatycznych i społecznych skutków niepłodności. W zakresie polityki zdrowotnej Gminy Tarnowo Podgórne oczekiwanym efektem jest zwiększenie skuteczności leczenia par z Gminy Tarnowo Podgórne poprzez ułatwienie im dostępu do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego i procedur rozrodu wspomaganego.

4.4 Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Na terenie Gminy Tarnowo Podgórne prężnie działają organizacje pozarządowe, które są znaczącymi partnerami dla lokalnego samorządu w realizacji działań na rzecz rodziny. Rady Gminy Tarnowo Podgórne corocznie uchwalając program współpracy z organizacjami pozarządowymi ustala następujące priorytety we wspieraniu lub powierzaniu realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny:

- a) organizowanie zajęć wspierających dla rodziców dzieci niepełnosprawnych,
- b) działania skierowane na wzmocnienie kompetencji rodzicielskich,
- c) organizowanie klubów rodzinnych, oferujących poradnictwo tematyczne, zajęcia kreatywne, edukacyjno-rozwojowe dla dzieci i ich rodziców.

---

¹ Sytuacja Społeczna, Gospodarcza I Przestrzenna Gminy Tarnowo Podgórne - Diagnoza strategiczna

Tabela 8 środki przeznaczone dla organizacji pozarządowych na realizację zadań w zakresie wspierania rodziny.

	2019 r.	2020 r.	2021 r.
Kwota	60.000,00 zł + 25.600,00 zł (projekty dla rodzin zrealizowane w trybie uproszczonym)	95.600,00 zł.	99.250,00 zł + 13.200,00 zł (projekty dla rodzin zrealizowane w trybie uproszczonym)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Tarnowo Podgórne.

Porównując dane z lat 2019 - 2021 zauważyć można znaczny wzrost wielkości środków przekazywanych na realizację w/w zadań co w głównej mierze świadczy o dużym zaangażowaniu organizacji pozarządowych.

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT pomaga zidentyfikować mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia niniejszego Programu. Analiza wskazanych czynników pozwala ocenić jakie działania będą najbardziej adekwatne do realizacji założonych celów.

Mocne strony:

- Wykwalifikowana i doświadczona kadra zatrudniona w obszarze wspierania rodziny, pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy,
- Obowiązujące akty prawne oraz programy i strategie dla Gminy Tarnowo Podgórne,
- Stała współpraca z organizacjami pozarządowymi poprzez wykorzystanie ich potencjału i zasobów na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny,
- Dobra współpraca z instytucjami: służbą zdrowia, policją, placówkami oświatowymi, Sądem, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną,
- Oferta wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla rodzin i osób przeżywających problemy,
- Zabezpieczenie w budżecie Gminy środków niezbędnych do realizacji zadań z zakresu wspierania rodzin,
- Skuteczny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Bezpłatna pomoc prawna dla mieszkańców,
- Działalność Tarnowskiego Centrum Senioralnego oraz Klubów seniora,

- Rozwinięta baza oświatowa oraz sportowo-rekreacyjna,
- Wsparcie asystenta rodziny,
- Realizacja gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz narkomanii.

Słabe strony:

- Mała świadomość i wiedza społeczna na temat wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- Niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przewyżnianiu sytuacji kryzysowych,
- Brak rodzin wspierających,
- Rosnące potrzeby na poradnictwo rodzinne i wsparcie specjalistyczne,
- Problem starzejącego się społeczeństwa,
- Brak grupy wsparcia dla osób doświadczającej przemocy,
- Brak grupy AA,
- Obserwowany wzrost zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży oraz bezradność rodziców wobec tego zjawiska,
- Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i rodzinnej pieczy zastępczej,
- Ograniczony dostęp do psychiatrów,
- Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie,
- Brak lokali chronionych.

Szanse:

- Aktywność samorządu gminy w osiąganiu standardów ustalonych zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Edukacja rodziców, w szczególności poprzez radzenie sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzanie budżetem domowym,
- Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę,
- Realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych,
- Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym,
- Współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny,
- Rozwój pracy socjalnej z rodzinami i dziećmi,
- Możliwość dalszego podnoszenia kwalifikacji przez pracowników OPS,

- Wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia,
- Wprowadzenie nowych form pracy z rodziną.

Zagrożenia:

- Wielopokoleniowość rodzin korzystających z pomocy,
- Wzrost kosztów utrzymania rodzin,
- Niskie kompetencje opiekuńczo –wychowawcze,
- Występowanie zjawisk patologicznych takich jak: agresja, przemoc w rodzinie, uzależnienia od alkoholu,
- Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży,
- Występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych,
- Występowanie zjawiska przerzucania odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje,
- Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, roszczeniowość postaw, niechęć do współpracy,
- Występowanie epidemii wirusowych i ograniczenie aktywności społecznej z nimi związanych.

6. ZASOBY INSTYTUCJONALNE GMINY TARNOWO PODGÓRNE

Lp.	Nazwa placówki	Rodzaj działania
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Pomoc finansowa i rzeczowa, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, aktywizacja społeczno –zawodowa, edukacja rodziców, wspieranie aktywności lokalnej,
2.	Placówki oświatowe	Działalność edukacyjno – wychowawcza, wsparcie dla rodziców i dzieci
3.	Gminny Ośrodek Kultury	Działania w zakresie organizowania czasu wolnego dla rodzin.
4.	Placówki ochrony zdrowia	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej
5.	Parafie	Działalność charytatywna, promowanie pozytywnego wizerunku rodziny

6.	Placówki Wsparcia Dziennego – świetlice środowiskowe	Organizowanie czasu wolnego, pomoc specjalistów, działalność edukacyjno- wychowawcza
7.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Poradnictwo psychologiczne, przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu,
8.	Zespół Interdyscyplinarny	Wsparcie i pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
9.	Organizacje pozarządowe	Działania w zakresie organizowania czasu wolnego dla rodzin.

7. ODBIORCY PROGRAMU

Gminny program wspierania rodziny skierowany jest do rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zamieszkujących na terenie Gminy Tarnowo Podgórne.

8. ZADANIA I CELE

Cel główny: Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo- wychowawczych.

Cel szczegółowy 1.	
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka	
Zadania	Wskaźniki realizacji działań
Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom	liczba i formy udzielonej pomocy, kwota świadczeń
Objęcie dożywianiem osób i rodzin tego wymagających	liczba rodzin korzystających z dożywiania
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej	wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówkach
Cel szczegółowy 2.	

Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów	
Zadania	Wskaźniki realizacji działań
Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w Tarnowie Podgórnym	liczba rodzin objętych działaniami, liczba działań
Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy
Cel szczegółowy 3.	
Promowanie wartości rodziny i jej integracyjnej funkcji oraz prowadzenie działań edukacyjnych na temat problemów współczesnej rodziny	
Zadania	Wskaźniki realizacji działań
Organizacja wydarzeń integrujących rodziny w szczególności w środowiskach lokalnych	liczba przedsięwzięć
Organizowanie akcji informacyjnych oraz edukacyjnych na temat funkcjonowania współczesnej rodziny, jej problemów oraz rozpowszechniania wiedzy na temat uprawnień przysługujących rodzinom	liczba i rodzaj akcji
Cel szczegółowy 4.	
Rozwijanie systemu wsparcia rodziny	
Zadania	Wskaźniki realizacji działań
Rozwijanie systemu asystentury rodzinnej	liczba rodzin objętych usługą asystenta rodziny
Rozwijanie wsparcia rodzin, w których występują trudności opiekuńczo – wychowawcze przez pracowników socjalnych	liczba rodzin którym udzielono wsparcia
Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (zwłaszcza psychologicznego i prawnego)	rodzaje wsparcia

Prowadzenie warsztatów zwiększających kompetencje wychowawcze rodziców i opiekunów	liczba zorganizowanych warsztatów
--	-----------------------------------

9. FINANSOWANIE

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Tarnowo Podgórne na lata 2022- 2025 odbywać się będzie w ramach:

- środków budżetowych Gminy Tarnowo Podgórne,
- programów rządowych w zakresie wspierania rodziny,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków pozyskanych z innych źródeł.

10. PRZEWIDYWANIE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakładanym efektem realizacji Programu jest przede wszystkim polepszenie sytuacji dziecka i rodziny. Zakłada się zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Działania są ukierunkowane na współpracę różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych i instytucji celem odbudowywania właściwych relacji rodzinnych. Przewidywanym efektem ma być promowanie pozytywnego wizerunku rodziny oraz współpracy międzypokoleniowej.

11. KOORDYNOWANIE I REALIZACJA PROGRAMU.

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie Podgórny.

Realizatorzy programu:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarnowie Podgórny,
- 2) Urząd Gminy w Tarnowie Podgórny,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie Podgórny,
- 4) Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie,
- 5) Gminny Ośrodek Kultury w Tarnowie Podgórny,
- 6) Placówki oświatowo- wychowawcze,
- 7) Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Luboniu,
- 8) Policja,
- 9) Kościoły,
- 10) Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Poznaniu,
- 11) Placówki ochrony zdrowia,
- 12) Organizacje i instytucje pracujące z dziećmi i rodzicami.

Uzasadnienie

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r. (Dz.U.2022.447 t.j. z dnia 2022.02.23) nakłada na Gminę obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.